

Cass R. SUNSTEIN CONSTITUTIONAL PERSONAE Oxford University Press 2015, pp. 171

Od osnivanja Sjedinjenih Američkih Država do danas, suci Vrhovnog suda SAD-a publicirali su velik broj presuda širokog pravnog spektra. U tim presudama oblikovana su mnoga stajališta o pojedinim pravnim problemima iz kojih se, usprkos svemu, lako može zaključiti tko je bio njihov „krojač“, jednostavno zato što svaki sudac ima svoj stil pisanja, baš kao i pisci. Proučavajući tako odluke Vrhovnog suda i različite pristupe sudaca Vrhovnoga suda SAD-a, profesor Cass R. Sunstein izgradio je tipologiju sudaca po kojoj postoje: junaci, vojnici, minimalisti i šutljivci. Ta je tipologija šire razrađena u jednoj od njegovih posljednjih knjiga pod naslovom „Constitutional personae“ koju je 2015. objavio Oxford University Press.

Na početku knjige nalazimo kratak sadržaj (vii-viii), bilješku urednika (ix-xi) i predgovor (xiii-xviii) iza čega slijede četiri glavna poglavlja knjige (str. 1-144), završne riječi (str. 145-151), zahvale (str. 153-154), bilješke (str. 155-160) i indeksi (str. 161-171).

Prvo poglavlje „Constitutional Personae“ (1-42) autor je posvetio prikazivanju četiriju tipova sudaca – sudac vojnik, sudac junak, sudac minimalist i sudac šutljivac. Ovo poglavlje za autora je i najvažnije stoga što ono prikazuje četiri *persone* i njihovu vezu s teorijama ustavnog prava. Sunstein se ovdje opredijelio za suca minimalista čije definirane obveze proizlaze iz rada i djela britanskog pisca i političara Edmunda Burkea. Minimalizam nije potpuna teorija interpretacije niti je pristup prilagođen svim vremenima i razdobljima. Međutim, on ima poseban odnos s američkim ustavnim pravom – barem se tako autoru čini.

Drugo poglavlje „Interpretation“ (43-66) istražuje prirodu interpretacije odnosno tumačenja. U tom posglavlju V. Sunstein tvrdi da, neizbježno, moramo sami odlučiti o najboljem pristupu. Sunstein ovdje naglašava kako je iznimno važno da razumijemo kako su središnji izbori (odluke) naši vlastiti i da određene tvrdnje o tumačenjima, od kojih su neke intuitivno uvjerljive, maskiraju potrebu za izborom te bilo koji tumač uz malo truda može opravdati pristup koji usvaja odnosno primjenjuje.

U trećem poglavlju „Burkean Minimalism“ (67-108) profesor se vraća Burkeovom minimalizmu, nudeći kvalitetno opravdanje njegove teorije. Također, naglašava kako u svim svojim oblicima minimalizam pokazuje prikladan stupanj skromnosti kao i to da su mali koraci nerijetko i pravi koraci. U isto vrijeme, autor tvrdi kako neki minimalisti zahtijevaju razloge opredjeljenja za konkretnu odluku, a ne isključivo traženje oslonca na dugogodišnju praksu ma koliko to bilo opravdano. Glavni cilj poglavlja jest pružiti potporu minimalistima.

Četvrto i ujedno posljednje poglavlje knjige „Unanimity and Disagreement“ (109-144) pokazuje da su oni suci koji prihvate sudsku jednoglasnost i teže k tome da smanje unutarnje neslaganje zapravo skloniji minimalizmu. Na kraju poglavlja, Sunstein zaključuje kako su standardni argumenti koji idu u prilog jednoglasnosti, a protiv unutarnjeg neslaganja, prilično neuvjerljivi. Javno izraženo neslaganje unutar suda može biti i poželjno – upravo zbog informacije koju ono pruža budućim sudovima, zakonodavcima i svekolikoj javnosti.

U svom recentnom djelu Cass R. Sunstein osvjetljava različite pristupe tumačenju Ustava SAD-a. Pri tome nadilazi ideologiju i potiče na uvažavanje različitih pristupa tumačenja. Analizirajući sudovanje u SAD-u kroz četiri različita tipa sudskih *persona*, Sunstein ističe kako pogled na djelovanje Vrhovnog suda preko tipologije karaktera njegovih sudaca osvjetljava velik broj pitanja, a pri tome nudi suca *ustavnog minimalista* kao svoj izbor. Uz ovu knjigu ne može se izbjeći interes za (ustavno)sudske *persone* u našem okruženju. Koji su to suci u toj instituciji, ali i drugdje u institucijama sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj, suci heroji, vojnici, minimalisti, a koji šutljivci? Knjiga *Constitutional Personae* svjež je i originalan pristup teorijama tumačenja, zbog čega predstavlja značajan doprinos razvoju komparativnog i posebno američkog ustavnog prava.

Mia Bašić, mag. iuris